

Høringsuttalelse til planprogram og hovedutfordringer - regional vannforvaltningsplan 2028-2033

Vedtak i styringsgruppa for Orklavassdraget 21.02.2025

Orklavassdraget vannområde gir som innspill til høringsdokumentene følgende svar på spørsmålene stilt av vannregionmyndigheten:

1. Har dere forslag til forbedringer av planprogrammet?

Hensikten med å bruke mye tid på dokumentene i planarbeidet er delvis behovet for involvering og en god prosess hvor kunnskapsgrunnlag og tiltak kan forankres, samt behovet på mer overordnet nivå å få en oversikt over utviklingstrekkene som rapporteres videre oppover i systemet. I praksis oppleves derimot de omfattende dokumentene som en terskel som gjør det vanskelig for mange, trolig både berørte brukergrupper/påvirkere (f.eks. landbruk) og myndigheter på ulike nivå å delta aktivt. Selve planarbeidet (prosessen) oppleves dessverre i liten grad som relevant.

Orklavassdraget vannområde ønsker derfor å gi innspill om at planprosessen bør forenkles, og mener at det både ligger en effektiviseringsgevinst (som vil gi mer ressurser til tiltaksarbeid) og muligheter for bedre involvering. Som et eksempel kan nevnes at det burde ha blitt mulig å foreslå tiltak gjennom en digital løsning i vann-nett også for privatpersoner og organisasjoner, og at det deretter er en oppgave for aktuell myndighet å avvise eller godta tiltakene.

2. Er det viktige tema eller utredninger som mangler eller bør få forsterket oppmerksomhet i planprogrammet?

Vannområdet utarbeidet sitt eget hovedutfordringsdokument i 2024. Dette opplevdes som en nyttig prosess/øvelse hvor en gikk gjennom ulike tema. Orklavassdraget viser derfor til dette dokumentet, og ser at mye herfra er tatt med videre i det regionale hovedutfordringsdokumentet.

3. Har dere innspill til forslaget om å inkludere planretningslinjer i vannforvaltningsplanen?

De regionale planretningslinjene fra Agder som det vises til som eksempel har mange av de samme formuleringene og retningslinjene som i stor grad allerede er innarbeidet i kommuneplanens arealdel i flere av kommunene i vannområdet. Regionale retningslinjer kan bidra til at det blir mer fokus og enhetlige bestemmelser og retningslinjer for hvordan vann kan hensyntas gjennom arealplanlegging, men er usikker på om regionale planretningslinjer i praksis

vil gjøre noen forskjell. Ordet «bør» er brukt 11 ganger i retningslinjene fra Agder, og fremstår derfor på mange områder lite bindende.

4. Har dere innspill til den nye organiseringen av vannområdene og VRU?

Orklavassdraget vannområde har så langt gode erfaringer med den nye organiseringen, og ser ikke behov for å gjøre endringer på nåværende tidspunkt. Det er naturlig å evaluere og eventuelt gjøre justeringer når man etter noen år har gjort seg flere erfaringer.

5. Har dere innspill til forslaget om å inkludere en utredning av konsekvenser for miljø og samfunn (KU) i vannforvaltningsplanen?

Vannområdet er redd at en konsekvensutredning vil bli nok et omfattende og arbeidskrevende arbeid med begrenset nytteverdi. Det er i tilfelle viktig å holde en slik KU på et veldig overordnet nivå for å begrense omfanget.

6. Er det tydelig når og hvordan ulike myndigheter kan delta i arbeidet?

Planprosessen med mulighet for medvirkning er i og for seg greit forklart i planprogrammet. Viser ellers til svar på neste spørsmål.

7. Er det tydelig når og hvordan ulike interessenter / organisasjoner kan delta i arbeidet?

Viser igjen til innledningen om at de omfattende dokumentene i seg selv er en terskel som begrenser mulighetene for ulike interessenter / organisasjoner å delta i arbeidet, og at det framover bør ses på muligheter for å forenkle involvering gjennom digitale løsninger. Det oppleves i dag som svært krevende å skape engasjement rundt vannforvaltningsplanen, selv om det er stort engasjement blant mange for et godt og velfungerende vannmiljø som grunnlag for god helse, rekreasjon og næring. Som eksempel kan det vises til det katastrofale dårlige innsiget av laks til mange elver, blant annet Orkla, i 2024 som ga store konsekvenser, stor mediadekning og engasjement lokalt. Dessverre oppleves nok arbeidet med vannforvaltningsplanen og de omfattende dokumentene (altså selve prosessen) av mange som lite relevant for aktuelle problemstillinger, selv om det lokalt er godt samarbeid og gjøres gode tiltak for å bedre tilstanden for laks og sjørret.

Bakgrunn for saken

De regionale planene for vannforvaltning skal oppdateres for kommende planperiode (2028-2033). Planen skal sikre helhetlig og samordnet forvaltning av vannmiljøet der alle sektormyndigheter, statlige, regionale og kommunale, bidrar for å oppnå målene om å få eller opprettholde god miljøtilstand i alt vann. Informasjon om miljømål, miljøtilstand og status på måloppnåelse for den enkelt vannforekomst finnes i databasen [Vann-nett](#).

Forslag til planprogram og dokument som beskriver hovedutfordringene for vannet i våre elver, innsjøer, grunnvann og kystvann er nå på høring fram til 30. juni 2025. Høringsdokumentene er lagt ut på [vannportalen](#).

Planprogrammet forklarer:

- hva som er formålet med planarbeidet.
- gjennomføring av prosessen fram mot oppdatert plan
- hvem som involveres i planarbeidet.
- når en kan involvere seg og gi innspill.
- hvor du finner mer informasjon.

Hensikten er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte.

Hovedutfordringsdokumentet skal gi grunnlag for en felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og utviklingstrekkene, og er viktig for videre medvirkning og samarbeid om oppdatering av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram for planperioden 2028-2033.

Vannområdene i Trøndelag har utarbeidet egne hovedutfordringsdokument. For Orklavassdraget ble dette dokumentet gjennomgått i styringsgruppas møte den 26.08.24. Disse er tatt som innspill til det regionale hovedutfordringsdokumentet, og vannområdene har slik sett allerede gitt innspill på hvilke utfordringer som lokalt oppfattes som mest viktig: [Vannportalen](#).

For å gjøre de enklere å komme med konstruktive har Vannregionmyndigheten satt opp en leseveiledning / spørsmål de ønsker tilbakemelding på i høringen:

1. Har dere forslag til forbedringer av planprogrammet?
2. Er det viktige tema eller utredninger som mangler eller bør få forsterket oppmerksomhet i planprogrammet?
3. Har dere innspill til forslaget om å inkludere planretningslinjer i vannforvaltningsplanen?
4. Har dere innspill til den nye organiseringen av vannområdene og VRU?
5. Har dere innspill til forslaget om å inkludere en utredning av konsekvenser for miljø og samfunn (KU) i vannforvaltningsplanen?
6. Er det tydelig når og hvordan ulike myndigheter kan delta i arbeidet?
7. Er det tydelig når og hvordan ulike interessenter / organisasjoner kan delta i arbeidet?

Vurdering

Arbeidet med rullering av vannforvaltningsplaner resulterer i flere relativt omfattende og statiske dokumenter. Dagens plan (2022 – 2027) består av selve plandokumentet på 41 sider, et regionalt tiltaksprogram på 86 sider og et handlingsprogram på 7 sider. Høringsdokumentene vi nå har til behandling består av planprogrammet på 24 sider og hovedutfordringsdokumentet på 34 sider. I det daglige arbeidet viser erfaring at disse dokumentene i liten grad blir benyttet aktivt på vannområdenivå. I stedet prioriteres arbeidet i praksis ut fra databasen vann-nett.no, hvor den oppdaterte kunnskapen om den enkelte vannforekomsts miljøtilstand, påvirkninger og tiltak er registrert. Ut fra dette planlegges og prioriteres arbeidet med miljøforbedrende tiltak i praksis.

Med dette som bakgrunn gir Orklavassdraget innspill på høringsdokumentene med de svarene som er gitt under vedtaket.